

պատուարէ ոչ միայն հիւանդներն և յիւմարներ, այլ նա և անկարներ, և ուղիքատ և անտէր աղայք, որով է ոչ միայն հիւանդանոց և յիւմարանոց, այլ նա և անկերանոց և ուսումնարան: Այս հիւմարակութեան զանազան ճիւղերուն մէջ աշխարհի բարեկարգութիւն մը տեսայ, այնպիսի կարգ, կանոն, մարտնչութիւն, որոց ամենեկին չէի սպասեր և չէի հաւատար: Ոչ միայն անոր համար, որ շատ մը չարախելու մարդիկ, անարգ գրիչներ և հոգիներ ժամանակ ժամանակ իրենց թռնաւոր մաղձը կը թափեն օրագրած մէջ, ամեն ինչ զրպարտելով և կը պարծին մտրակ և կը բառը գործածելով, յիւստի և արժանապէս նիւթական մշտնադարձի և արժանապէս արժանի անձինք, այլ մանաւանդ անոր համար որ Պօլսոյ այժմեան զրաւական վիճակին անձկութիւնը չէի կարծեր թէ կրնայ ներկային ի գործ դնել ինչ որ աչքին առաջ կը տեսնէի: Հիւանդանոցը երեք վկայեալ բժիշկի և երկու դեղագործ ունի. որոց մէկը միշտ հոն կը բնակի, հիւանդաց ամեն պիտոյքը առատապէս և ըստ արժանի կը մատակարարին: Յիւմարանոցի մէջ բարձրադասական միջոցներ անհետ եղած, մարդասիրական նոցա յաջորդաց են: Ըստադրանքը օրը գոնէ հազար հինգ հարկուր կտոր սովորական կը լուսարդի: Խոհանոցի, սեղանատան, դասարաններու մարմնութիւնը օրինակելի է, մեր շատ տուններու, ուսումնարաններու, զպանդանոցի համար նա և՛ ոչ միայն ի Պօլսոյ, այլ և ամեն հայաբնակ քաղաքներու մէջ: Երկու հարկերի չափ աշակերտաց զգեստները պարզ միակերպ, մաքուր, զիս զարմացուցին: Եւ այս ամենը կը մտածէի թէ մի քանի բան ի միասին պէտք էր որ կարենար կատարել, դրամ և արթնութիւն կառավարութիւն, և անձանքի հակողութիւն: Եւ այս կարևոր գոհողութիւնը դործով, բանիւ և օրինակաւ ի գործ կը դնէր հիւանդանոցի հոգաբարձութիւնը: Ո՛րք էին այս հոգաբարձութեան անդամք. իրաւամբ կը հարցնէ ընթերցողը: Ճիշտ այն բարձր և պատուական վաճառականութեան պատկանեալ մարդիկը, որ երբե-

ձուաններ չէ անուան, — պէտք է հանգամանքից և ժամանակից օգուտ քաղել, և քանի տարվոյ անգործ նստակցութեամբ անգործ մնալը, ձեռքը փոխարինելով Պէտք է ողջ Ախալցխան, ողջ նրա չըրջակայքը: Անթառեան Գրիգոր աղայի ապրանքներովը ողորդել: Գրիգոր աղան հին և փորձառու վաճառական է: Նա այս բաները շատ լաւ է խմբում:

Ախալցխայի թէ մեծը և թէ փոքրը, վաճառականը և արհեստագործը, աղամարդը և կին-արմարը, ամենքն էլ իրանց մատերը կծեցին: Անթառեանի ահալին հարստութիւնը տեսնելով, թէ էրզրուտից վաճառականը հարուստ էր, ախալցխայցիք առաջ էլ գիտէին, բայց այլ է լսել և բողբոլիմ այլ տեսնել: Ուսած է. «աչքին չը տեսածը» անձին կուսովիւն էր:

Մինչև Գրիգոր աղային Ախալցխայ ժամանելը, ողջ քաղաքը դարձաւ նըրանով սկսած զբոսը: Եւ՝ «մէկ Աստուած՝ իրէր իրարու արարած», ամեն մարդ իր տեսակէտովն էր խօսում Անթառեանի մասին:

Մէկն ասում է. «Աստուած նախ սարը կը տեսնէ, ապա ըստ այնմ ձիւն կուղարկէ»:

Միւսը՝ թէ «երբ որ Աստուած մարդուն տայ, երկու ձեռքով միշտ կուգայ»:

Երրորդը՝ հակառակն է պնդում, որովհետեւ «լաւ է անուն բարի, քան թէ (քան զբարեւ) գանձ աշխարհի»:

Չորրորդի համոզմամբ «պէ՛տք կայ, չուն կայ, հարստ կայ»:

մեր օրագրաց մէջ, նա և ձեր կողմէս: Եւ օրագրաց մէջ, շատ անգամ նախատանք և պարտականք են յիշուած: Յաւերեանք, Կիւմիկերտանեանք, Կիւմիկերտանք, Կիւմիկերտանք և այլն և այլն, որք շատ անգամ ոչ միայն իրենց անձնական գործողութեանց երկրորդ, այլ առաջին համարելով այս թշուառաց խնամատարութիւնը ժամանակ և արժանի գոհելով այս վիճակը բերել են հիւանդանոցին, արհամարհելով զղարատութիւն և նախատանք: Բայց պէտք է դրուցնել նա և թէ բարի գործին առջև հիւսն անարգ լեզուները կարկամեալ են, և ժողովուրդը մը կայ չարահալաւ և կրօնադաճող այս աշխիւ անձանց, որ քանի անգամ է, որ յողովութիւն և տաղանդութիւն երբ՝ զիրենք կը պաշարէ, աղաչանք և աղերսներ կը խնդրէ իւր սիրելի Պատրիարքին բերնով, որ չարոնական այս ծանր բայց աստուածաճանց պաշտօնը:

Այս տողերը երախտադէտ սրտով մենք կը գրենք, որովհետեւ գործը մէջտեղ կեցած է, և չորհրդութեան երկրիւ ա մենքին չ'ունինք: Նոյնը անտարակոյս պիտի գրուցնէ մօտերս նա և Սովետաց մասնաժողովին համար, երբ իրենց տեղեկագիրը հրատարակելու և որուն մօտ է սպաղորթութիւնը. այն ատեն պիտի տեսնէ ազգը և դատէ թէ ինչ մարդիկ էին նոքա, որ կը զրպարտէին այս անձնուէր անձինքը, որ դռնէ դուռ, տունէ տուն չըջնելով և իրենց արժանի տալով այնչափ խեղճեր մահուանէ ազատեցին:

Եթէ ամաչէին այս մարդիկ: Բայց լրբութիւնը երբ կարմրեց է: «Արեւելք» օրագրի կը պատմէ թէ ազգային երեսփոխանակ ժողովին մէջ մէկը՝ խիստ քննիչ երեսփոխանի մը պատասխանելով այս խօսքերը կ'ըսէ, որ մտածող մարդու համար շատ նշանակութիւն ունի.

«Համարակալութեան զիւանի ատենապետը մեր հաշուեցողը քննադատելով՝ օրքան զգայուն սիրտ ունի»:

Կը զոչէ մեզ համար, հապա ինքն Արեւմտեան Էֆէնտի որքան զգայուն սիրտ ունենալու է, որ ցարդ ոչ մէկ ազգային տուրք չէ վճարած... Ժողովականք ծիծաղել են, բայց ժողովուրդը այդ Ալեքսանեան

էֆէնտին երեսփոխան ընտրել է, և ծիծաղող ժողովականք այդ Ալեքսանեան էֆէնտին համարակալութեան զիւանին ատենապետ ընտրել են: Ընտրութիւնը ձեր կողմերն ինչպէս կը կատարուին. հետաքրքիր բան է, խմբակու արժանի արժանի նոր բան մը, զայդ ցոյց կուտայ մեզ ուրբաթ աւուր ազգային ժողովուրդ նիստը: Տնտեսական խորհուրդը 84/85 տարու ազգային երեսփոխանքը պատրաստելով՝ երեք ամիս առաջ յանձնած էր Ազգային ժողովուրդ, և ահա երեք ամիսներու երկար վիճաբանութեանց և քննութեանց արդիւնք՝ հետեւեալ բանաձեւը կը քուէարկուի. «Ազգային ժողովը կ'ընդունի վարչութեան կողմէ ներկայացուց 84/85 տարու «Երեսփոխանք», «Երբեք 90,000 դահեկանի դուստրի» «մը համար նշանակաւ «Գ ժ ու ա ռ ա» «գ ա ն ձ և Լ ի» հանգամանքն ու այս «գ ու ս տ ի մ ա յ ա լ 8 մ ա ս ո յ հ ա մ ա ռ» «22,500 դահեկան կրօնական ժողովուրդ» «և 22,500 դահեկան ուսումնական խոր» «հըրգոյ տրամադրութեան ներքեւ դնել» «լ ու յ» Սահմանադրական ժողովուրդը կ'ընդունի օրէնսդրել» և համարառու ժողովներ ունենալու բաղձն ունենային, շատոնց պիտի մտրկանային իրենց սահմանադրական զարդերէն և ձեւերէն, երբ երեք ամիս ամուլ վիճաբանութեանց պտուղ՝ վերալիշալ պարզ ուղղութիւն տեսնէին, որ առաջին նստին առաջին ժամուն մէջ նա և կրնար արուել: Այս խնդրին օրինական կողմն է, իսկ գործնական կողմը որ ոչ միայն աւելի փայլուն չէ, այլ շատ աւելի նա և ամբողջապէս, անհնար օրէնսդրել հայոց աղգային ժողովը հաղել կարող է՝ այն ալ թ ու ղ թ ի վ ը ա յ 22,500 դահեկան, այն է 5000 ֆռանք տարեկան քուէարկելու քաջութիւնը և կարողութիւնը ունենալ զատարարակութեան համար: 5000 ֆռանք զատարարակութեան համար, 5000 ֆռանք ազգային լուսատրութեան համար, այս անհեթեթ դուստր է, երեսակայեցէք անգամ մը, որ զ ժ ու ա ռ ա գ ա ն ձ և Լ ի լինելու հանդամանքն նա և ունի, մեզ համար զայ-

թակութեան անկիւնաքարն է սա, խայտառակութեանց զլուս զործոցը և շատ աւելի արժանի մոռացութեան դատապարտուելու քան ազգային ժողովուրդ պաշտօնական ատենագրութեանց մէջ փառաւոր էջ մը գրաւելու, մինչև երբ պիտի տեսնէ այս խայտառակութիւնը. մինչև երբ պիտի տեսնէ ինքնօրինակութիւն պահանջող ժողովուրդեան մը անտարբերութիւնը և մանաւանդ զայն կառավարող անձանց դատապարտելի ծուլութիւնը:

Ընթերցող տեսալ մը հակասութիւն նշմարել պիտի ուզէ մեր առջի և վերջի տողերուն մէջ, բայց պահ մը խորհրդածութիւնէն յետոյ դիտու պիտի համոզուի մեզ հետ թէ — հանրային հաստատութիւնը — մասնաւորաց խնամոց յանձնաւոր կըր գիտնան սուր ժողովուրդային զթութեան յարմար թիւը զարնել կամ սորա անտարբերութեան ամենահարկաւոր դեղթիւր տալ, շատ աւելի արդիւնաւէտ և բարդաւած վիճակ մը կ'ստանան ինչպէս, հիւանդանոց, աղքատանոց, ուսումնարան, Սովետաց յանձնաժողով և նոյն իսկ Միացեալ ընկերութիւնը, քան եթէ ընդհանուր ազգային պատկանող պատրիարքարան, ուսումնական խորհուրդ, կըրօնային ժողով և ի վեր քան զամենայն Ազգային եղբայրականական ժողով: Գործողագար վերջիններուն մէջ գործող և աշխատող և յարատեւութիւն ունեցող անձանց խումը չէ որ կը փայլի, այլ խօսելու, ճառելու անդուտ զգացումը ունեցող մարդոց թիւն է, որ մեծամասնութիւն կը կազմէ և ինչ դուստր բան հասկեցնելի սոցա թէ. «խօսք» առանց գործող ոչինչ են», թէ այժմեան աշխարհը մեծեղանակութեան և գործունէութեան աշխարհ է և 1 դատարկ ճառախօսութեան մ'աւելի կ'արժէ 10 հոգու պլուրեն ուսուցանել կամ 10 հոգի է մէյմէկ դահեկան նուէր հաւաքել հանրային օգուտակարութիւն ունեցող նպատակի մը համար: Անշուշտ այս ճառախօսից կարգէն չէր Ամասիոյ հանգուցեալ առաջնորդ Եղեմեան սրբազան. չը գիտնէր թէ պէտք է ս թ ը ա ղ ա ն ա նունը տալ մարդու մը, որ մարդկային և

ընկերային պարտաւորութեանց առաջինը նա և չէր ճանաչեր «սիրելի զընկերն իբրեւ զանձն իւր», որ պաշտօնայ խաղաղութեան և Աստուծոյ սեղանոյն՝ եղեմիշտ ցվերջին շունչ վառարան աւելութեան, բոյն երկպառակութեան, որ 3 տարի շարունակ Թուրքիոյ ամենէն դիտու կառավարելի առաջնորդութեան, այն է Զմիւռնիոյ վիճակին մէջ ամենայն ինչ հիմն ի վեր տապալեց, պատրիարքարանը անաստեց, Ամասիոյ մէջ խռովութիւն յարոյց և երբ սորա մօտ վանք մը քաշուեցաւ իբրեւ հոն անցանելու իւր կենաց մնացորդ օրերը, հոն նա և միաբանից մէջ չփոթութիւն և երկպառակութիւն ցանեց և այսպէս իւր բազմավաստակ կեանքը աւարտեց. այսպիսեաց տապանաբար մը չինելու և վերան դրոշմու է. «հա այր իսրայելացի, յոր բնակեցաւ նինգութիւն»:

Սօսիւն.

ՆՈՐ-ԲԱՅԱԶԷՏ
9 օգոստոսի 84.

Մեծապատիւ խմբագիր.—

«Մեղու Հայաստանի» լրագրի № 60-ում գրած լուրը՝ իբր թէ Նոր-Բայազետու գաւառում եղջերաւոր կենդանեաց չուսայ կայ մանաւանդ Տօրչի և Կալանչաղ գիւղերումը և իբր թէ այդ գիւղերից մէկում 100 զիւնց աւելի կենդանիք սատակեցան, ուղղով չէ: Որովհետեւ Նոր-Բայազէտու գաւառում ոչ չուսայ և ոչ էլ Տօրչի և Կալանչաղ անունով գիւղեր կան:

Խնդրեմ պ. խմբագիր բարեհաճել ներկայ պատասխանը հրատարակել «Մեղուի» մերձակայ համարների մէկից մէջ:

Նոր-Բայազէտու գաւառական՝
Վ. Շահաթուհեան.

ՆԱՄԱԿ ԽՄԱԿԻՆ.

Կարգաւոր «Մեղուի» № 63-ում մեր պաշտօնակիցների հրաւերը՝ արժարան մանկավարժական մասագրի զարարման առաջին առնելու մասին շտապում ենք յայտնել մեր համակրութիւնը, յարակցելով թէ ներքոյ ստորագրեալ սւտեղիներս բացի այն որ մեզ այժմէն բաժանորդ ենք համարում յիշեալ ամագրին այլ և յայտնում ենք ամենայն պատրաստակամութիւն աշխատելու յիշեալ օգտակար ամագրի տարածման համար: Այդ աշխատութիւնը մեր ուղղակի պարտքը համարելով:

Նիկողայոս Փիրումեանց.
Մակար Տէր-Սարգսեանց.
Յովհ. Արիւսեանց.

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

Ստացանք «Բուրաստան մանկանց» պատկերազարդ թերթի յուլիս ամսուայ 14 և 15 թիւերն հետեւեալ բովանդակութեամբ. 1. Բարի շուն, 2. Պարսիկ շահին զանապետը, 3. Փախուստը, 4. Զօս առ հայր իմ, 5. Զրաշալի ամանները, 6. Փոթորիկն, 7. Գիտնական զբօսանք, 8. Մեկնութիւն երեւելի արանց, 9. Նաւակտուց արագիւններ, 10. Մեր երկրաւոր բնակարանը, 10. Գիւցազուք աշխատութեան 12. Թուարանական խընդիր, 13. Ուրբ, որբ, 14. Իւպէրթօյ պատմութիւնը, 15. Տանաքանեայ պատկերանք, զպրցական տղայ, 16. Կա-

(Կը շարունակվի)

պար, անագ, դինգ, 17. Հարուստ օրիորդը, 18. Սէն-Կոմարի գետնուղին 19. Կլարու ի Սպանիա. 20. Գիտունք, 21. Հանելուկ.

* *

Պատրիարքարանէն չըջարեալանով մը մայրաքաղաքիս թաղ. խորհրդոց կը զրկուի այսօր մարդահամարի հրահանգին հայերէն թարգմանութիւնը. պատուէր տրուելով որ խնամ տանին, Պատրիարքարանի յանձնելի տօմարին կանոնադրութեան համար, և ծանուցելով թէ յատկապէս չորս հոգի ընտրուած են Պատրիարքարանի կողմանէ, այս գործին վերակացութիւն ընելու պաշտօնով:

(Արեւելք):

* *

Կը լսեմք, թէ Տնտեսական խորհուրդը՝ Պատրիարքարանի համար պատրաստած ներքին կանոնադրութեան մէջ միանգամայն տրամադրած է, որ Պատրիարքարանէն որոշեալ ժամանակու բացակայ գտնուող պաշտօնակալներէն տուգանք առնուի, և նոր հաստատելի շանգստեան Սնտուկին յատկանայ այս տուգանքին արդիւնքը:

(Արեւելք):

* *

Վաղարշապատից մեզ գրում են, որ ճեմարանի խումբը հետեւեալ անձինքներէն է կազմակերպուում.

Հ. ձերմակեան, տետու 2500 ու., Յուսիկ վարդապետ 600 ու., Ղևոնդ վ. 600 ու., Ստ. Պալասանեան 2400 ու., Մկրտ. Պալասան 2000 ու., Արամ Մելիքեան 1200 ու., Կ. Տէր-Մկրտչեան 800 ու., Թ. Զարգարեան 1700 ու., Մանգէն Մանգէնեան 1800 ու., Գ. Տէր-Բարդուղիմէոսեան 800 ու., Ռուբինեան 600 ու., Յովհ. Ղորանեան 1800 ու., Ռուսաց լեզուից. վերջապէս Վասակ Պապաշանեան 2000 ու.: Վերջինքս ունենալու է չարաթական 16 դաս, գերմաներէնից, հոգեբանութիւնից, Տրամաբանութիւնից և փիլիսոփայութիւնից:

* *

ԲԱԳՈՒԻՑ Կ. Ասպետը գրում է. — Բարեկամներիցս մէկը աւետեց ինձ որ պէս թէ, քաղաքիս պատուաւոր մարդիկ լսելով հայր Համադասայի Բագու Նշանակուելը ստորագրութիւններ են ժողովում, որ ինչպէս սինդիկատ, քարոզիչ Նշանակուել Բագու, Ալեքսանդրապոլի ներկայ առաջնորդ Սահակ վ. Բագու-սարեանին:

* *

Նոյն տեղից նոյնը գրում է. — Գողութիւնը, աւազակութիւնը և մարդասպանութիւնը, մեծամեծ վնասներ և վնասներ են հասցնում մեզ: Օր չէ անցնում որ մի կամ երկու սպանուած գիտնոր չը հիշեցնէ իւր մէջ քաղաքային հիւսնադանոցը: Գեռ անցեալ ամիս լուսնեակի զիշեր, ուղիւ ժամը 10-ին ոստիկան Զարար-բէկին դաշոյնի մի հարուածով սարսափելի կերպով վիրաւորեցին, սակայն աւազակներին ինքը վիրաւորուած լաւ ճանաչելով, մինչև այսօրս մընում են աւազակները առանց մի պատժի: Ի՞նչ է արդեօք այդ հանելուկի պատճառը:

* *

Արթ. Տ. Տաճատ վարդապետ՝ որ կը բռնական ժողովուրդ որոշումը Ս. Էլմիս-ձին պիտի երթար Ս. Միւսնոն բերելու համար, տակաւին չէ կրցած ուղևորել ճանապարհի պիտոյն հոգալուած չը լինելուն համար: Կը լսեմք, թէ ոչ միայն մայրաքաղաքիս այլ և բազում գաւա-

ռաց եկեղեցեաց համար Ս. Միւսնոն պէտք կայ, և գաւառներէն էլ գրուի Պատրիարքարան Մի գուցէ, օտար եկեղեցի է Միւսնոն խնդրելու հարկին մէջ գտնուին, և ապա սա կամ նա մեղադրուի:

(Արեւելք):

* *

ԿԱՐՍԻՑ Կ. Մարտիրոս Պողոսեանը մեզ գրում է. — Ներկայ յուլիս ամսում կարտի ս. Լուսաւորչեան ուսումնարանի գրադարանի վարչութիւնը ի ձեռն գերադնէ կար. Եղեանցի, արդեամբ և ի յիշատակ Յովհ. Ա. Իզմիրեանցի ստացաւ նուէր մի-մի օրինակ հետեւեալ գրքերից. Փաւստոսի Բիւզանդացոյ պատմութիւն Հայոց, Պատմութիւն Սէփեոսի, Խորենացի պատմութիւն Հայոց, Եղիշէ, Առձեռն բառարան Բ. տպ., Ռուսաւորչեանի առողջապահութեան հարցեր, Մի քանի խօսք խօսեալի վերայ, Հայը և Հայաստանը օտարների աչքում, Հայրենիքի պահանջներ, Ս. Երուսղէ-մի Հայոց վանուց մասին տեղեկութիւններ, Խորհրդածութիւն Ներսէս Ամբրիկացու, Հայոց գիւղատնտեսական ընկերութիւն, Զրուցատուութիւն Անգլիերէն-Հայերէն, Երկուք թ. դարու, Թէոդորոս Ռիտուշի, Երկու քոյր, Վէպեր, Պօքանի ուսուցիչ օրագրից, Փոքրիկ մէզը, Սոխակ և խողարած, Գարեբաղի Գրախոյի ընտանիք, Շուշան Շաւարշայ, Թուրքի, Սոխակ Բ. հատոր, Բռնի միութիւն Հայոց Լեհաստանի ընդ եկեղեցւոյն Հոռոմայ, Материалы для Арх., Словаря, вып. I. Библиографический очерк Армянской истории и литературы. Очеркъ религии языческих Армян. История князей Орбелянъ. Երկու մանրավէպ (2 օրինակ) և Տիստօք օմանակա-նութիւն (2 օրինակ):

* *

ՎԱՐՇԱՎԱՅԻՑ Կ. Ն. Թ. գրում է. — Ես չափեմ կարգում թէ ուսուց և թէ հայոց լրագիրներում կատարեալ չընենք միայն, բայց տեսնելով, որ մինչև այժմ էլ մէկ այնպէս լաւ և ճիշդ (ևս առաւել գիւղականների համար) հնարք ոչ ոք չէ ցոյց չի տվել. պարտք եմ համարում յայտնել լրագրով հայ ժողովուրդին իմ կարգադրած բանը «Русск. Бѣдом.» լրագրում:

Հիւսիս Ընդդէմ կատարեալ ԸՄՆ-ի երկու կծեղումն. 80 տարեկան փորձառի կետուել Բէր-լինի լրագիրներից մէկում նորերումս յայտնեց հետեւեալ: Վեյ չեմ ուզում տանել իմ հետ գերեզմանս փորձված հնարքը կատարած չնքի կծեղումն զէմ և կը յայտնեմ աշխարհին, դա կը լինի իմ վերջին ծառայութիւնը զէպի մարդկութիւնն: Հարկաւոր է վեր առնել տաք քաջախ (ВЫСШЕЙ УЧУЩЕЙ), Լուսնաւ վէրքը, ոչ ոք էլ վերջինը (վէրքը) իստակ ջուրով և ցամաքից ու ցամաքէն, այնուհետեւ ուսուցիչ քանի մի կաթիլ փոքր Բաժին թիւ (НО) թիւուն անպատճառ կ'ոչնչացնէ շան լորձանքի թոյնը: Ընթերցողը ինչպէս տեսնում է, այդ հնարքը մի դժուար բան չէ — քաջախ ամեն տանը կարելի է դնել, իսկ մընաջանը գեղարաններից կարելի է 15 կամ 20 կոպէկով ստանել ու ունենալ միշտ:

* *

Տ. Հ. Ա. Խօջամիր. կնքեց իւր աշխարհային անմիջական կեանքը, թողնելով մի իմաստալի կտակ, որի համաձայն ըստանալով իրենց աւելորդ չէ մէջ բերել Բարեփոխում. Լուսինիս անդաւալ լինելով ժառանգութիւն մնացած մի մեծ տուն իւր բակով և մի ընդարձակ այգի պաշտօն ծառերով երկուսը չորս հազար ուսուրի արծողութեամբ կտակով

յանձնել է պ. պ. Հ. Արտիստանեանցին և Մ. Մէլիքեանցին, որպէս զի իւր Մանգասար (Բագդասար) ամուսնու մահից յետոյ այդ կալուածները վաճառեն ու այդ փողերից 200 ու. ս. Աստուածածնին և 100 ու. էլ ս. Ստեփաննոս եկեղեցիներին յանձնեն, իսկ մնացեալ փողի տոկոսով երկու որդեգիր պահուին Արտիստի հոգեւոր դպրոցում և այնտեղ աւարտելուց յետոյ՝ «բարձր ուսում» ըստանալու համար ուղարկուին, իսկ եթէ Արտիստի դպրոցը ինչ ինչ պատճառներից իրականութիւն, այդ փողերը ս. Էջմիածնի տնայականութիւնը պիտի համարուի: Այսպիսի մի գովելի ցանկութիւն յղանում է մի կնոջ մէջ, կին՝ որ անգրագէտ է. սա օրինակելի է:

(Նոր-Դար):

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վիճակագրութիւնից երևում է, որ վերջին 9 տարիներումս Ռուսիայում աւելի քան 500,000 յանցանաւորութիւններ են եղել: Ամենից շատ յանցանորները գտնուել են 26—30 տարեկան, երկու սեռի, մարդիկ, ընդ նմին այդ մարդիկ 10 անգամ աւելի՝ քան կանայք: Գարձաւ ամենից շատ յանցանորները մէջ ընկել են ամուսինները, յետոյ զաւակ չունեցողները և յետոյ, վերջապէս, զաւակատէրները ևս 500,000 յանցանորներից 300,000-ից աւելին անդադէտ մարդիկ են, 130,000-ից աւելին կըրթուածներ, հասարակ կրթութիւն ստացողները—20 հազար, միջակ կրթութիւն ստացողները—9 հազար, իսկ բարձր ուսում ստացողները—2 հազար:

* *

Գիտութեան մէջ մինչ օրս, առաջին միջօրեական ընդունում էին Գրէնլիչը: Առաջինը սեպտեմբերին Ամերիկայի Միացեալ—Նահանգներում միջազգային կոնգրէս է լինելու առաջին Միջօրեականի համար մի նոր կէտ ընտրելու:

* *

Գերմանացի յայտնի պատմաբան Լեպպորթ Ռանքէն օրերումս 89 տարեկան մէջ մտաւ: Չը նայած այդ ձիգ տարիներին նշանաւոր պատմաբանը իւր ժրոթեամբն ու աշխատասիրութեամբը ամենքին դարձնում է: Նա շատ չափաւոր կեանք է վարում: Պարապում է առաւօտները և ճաշերից յետոյ մինչև գիշերվայ ու ժամերը: Զաճախ մօտը հաւաքուում են իւր աշակերտները, որոնք արդէն ծերացած ուսումնականներ են: Ռանքէն յաճախ այցելուներ թուում են դահաժառանգը իւր երկու որդիներով: Մայնիկի զահաժառանգը և Բատէնի մեծ զգեստ ընտանիքը, երբ զաւիս են Բերլին, այցելում են Ռանքէնին: Կայսրը շուտ շուտ հարց ու փորձ է անում ծերունի պատմաբանի մասին, կայսրուհին նրան ողջնչներ է զրկում և ցաւ է յայտնում, որ կենդանարանական պարտիզումը նըրան շատ չէ տեսնում: Յիշեալ պարտիզումը Ռանքէն օրական երկու ժամ զբօսում է: Պետական շատ հարցեր վճեւելու ժամանակ Ռանքէն, ըստ՝ առաջնորդ, մնում է էլի կայսերական տան խորհրդատու: Չը նայած այդ նշանաւոր զրկելին Ռանքէն՝ այնու ամենայնիւ շատ համեստ կեանք է վարում, այնպէս որ հեռու տեղերից նրանից խորհուրդ լսելու համար եկող մարդիկ՝ զարմանում են Ռանքէնի խաղաղ և նշանակութիւն ստացող մարդու այդ պարզ կեցութիւնը տեսնելով: Ուղիւ 42 տարի է, որ Ռանքէն մի և նոյն բնակարանումն է կենում: Նա չէ ուզում իւր հարուստ գրադարանը տեղափոխել: Ռանքէն բնակվում է, կարելի է ասել, իւր զրբերի

մէջ և անձնատուր է, բացառապէս, ուսումնական պարապմունց: Այժմ Ռանքէն զբաղուած է իւր երկասիրութեանց նոր հրատարակութեամբ և ընդհանուր պատմութեան հետեւեալ հատորը պատրաստելով, որ Զատիկին պիտի հրատարակուի:

Խմբագիր Պ. ՍԻՄԵՕՆԵԱՆՑ.
Հրատարակիչ Է. ԷՆՖԻԱՃԵԱՆՑ.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.

«Հայուհեաց Բարեգործական ընկերութեան» վարչութիւնը յայտ-

նում է ի գիտութիւն Թիֆլիսի հայ հասարակութեան որ ս. Նշան եկեղեցւոյ օրիորդական ԳՊՈՑԻ աշակերտահեաց ԸՆԳՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆԸ կ'սկսուի ամսոյս 20-ին ամենայն օր առաւօտեան 10 ժամից մինչև 12, իսկ ուսումը—սեպտեմբերի 1-ին:

«Վարժարան» մանկավարժական ամսագրի խմբագրութիւնը պատիւ ունի յայտնել ընթերցող հասարակութեան որ ամսագրի երկրորդ ՏԱՐԵՆԵՐԱՆԻ Ա. Ա. 7, 8, 9 և 10 լոյս կը տեսնեն օգոստոսի վերջին:

Հ Ա Յ Ա Ս Տ Ա Ն Ի „ԳԵՂԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ“

Անպոսեմբերի վերջին լոյս կը տեսնի Կենդանական գրալուստանոցի հրատարակութեամբ մեր «ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳԵՂԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ» ամսուհով դասատարը հայոց դպրոցների համար. Ե Ր Կ Ր Ո Ր Գ Տ Ը Պ Ա Գ Ր Ո Ւ Թ Ի Ն Ի հարստացրած և հիմնական փոփոխութիւններ ենթարկած:

Մ. ՏԵՐ-ՍԵՐԳՍԵԱՆՑ.
9—10

Շուտով մամուլի տակից դուրս կը գայ նոր ԳԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ԳՐԱԲԱՐ ԼԵԶՈՒԻ ՀԱՅՈՑ

միջնակարգ դպրոցների համար, աշխատութիւն Հ. ՂՈՒԿԱՆԵԱՆՑ, հրատարակութեամբ «Կենդանական գրալուստանոցի»: Եր ծախուի նոյն գրալուստանոցում:

Նոյն տեղը ծախվում է մի և նոյն հեղինակի «ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ» հին Կարն երկրորդ մարտը տպագրութեամբ: Գինն է 80 կօպ.: Գումարով գնողների համար վճարում կը լինի:

8—10

Զ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆՑԻ «ԿՈՎԿԱՍԿԱՆ» ԳՐԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑՈՒՄ ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ ԵՆ ՎԻՆՆԱՅԻՑ ՍՏԱՅՈՒԱԾ ՀԵՏԵՆԵԱԼ ԳՐԵՐԸ:

1) Տերվիշեան—Այրի մայրն ու մի մօր որդիակը գինն է 30 կօպէկ. —2) Բսակարեան. Առաջնորդ նամակագրութեան զարդերէն և հայերէն գին. 2 ուսուրի. —3) Առողջապահութիւնը պահպանելու վերայ օգտակար կանոններ. կրթական և զբօսարի տետրակներից № 1. գին. 45 կ. —4) Արեւելեան յիշատակագիրների նամակներից քաղաւած պատմութեան լուստիւթիւն. կրթական և զբօսարի տետրակներից № 2. 70 կ. —5) Թուրքեան Արտաշէսեան Արտաւազդ բանը և վախճանը. կրթական և զբօսարի տետրակներից № 3. 70 կ. —6) Էմինեան. Կրթական լուստիւթիւնը պայտերի զարդերէն հայերէն տաճկերէն. ա մ ու ը ի կ ա զ մ ու ծ գին. 8 ու. 50 կ. —7) Զամանեան. Բարոյական ընթերցանածներ. նորահաս անձանց և ծնողաց համար օգտակար խրատը և օրինակը. կիսալուստիւթիւն կազմով գին. 85 կ. —8) Բարոյական թատերեր՝ Գրիգորի կամ Բարեւորտութիւն 85 կ. —9) Բարոյական թատերեր՝ Վեղամ ու Գրիգորիս կամ հայրենասէր որդիք—Թիֆլիսկազմ 85 կ. —10) Բարոյական վէպեր—Ռիտոս գետին ողորդը № ա. 70 կ. —վէպեր—Յրանբուհիս Սուաւէին կամ Բարեւորութեան վարձքն ու չարութեան պատիժը 70 կ. —13) Բարոյական վէպեր—Կիրանգա կամ որբերուն պաշտպանն Աստուած է գ. 70 կ. —1